

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 września 2017 r., znak (...), numer sprawy (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił R. C. prawa do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia, od dnia 1 września 2017 r. do dnia 29 września 2017 r. W uzasadnieniu organ wskazał, że zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego. Zaznaczył, że z posiadanej dokumentacji wynika, iż ubezpieczony nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu w okresie pełnienia służby w Izbie Celnej w S., w związku z czym nie ma prawa do zasiłku chorobowego (decyzja – k. 4 akt rentowych).

R. C., składając odwołanie od tej decyzji, wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 1 września 2017 r. do dnia 29 września 2017 r. Wskazał, że zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego ocena przysługiwania funkcjonariuszowi Służby Celnej prawa do zasiłku chorobowego po zwolnieniu ze służby powinna być dokonana z uwzględnieniem zasady równego traktowania ubezpieczonych. Nadto zaznaczył, iż uzasadnione jest zastosowanie wykładni systemowej do interpretacji art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej, zwłaszcza, że zgodnie z art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych funkcjonariusze (...) Skarbowej na czas służby podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, a niezdolność do pracy ubezpieczonego powstała jeszcze przed zwolnieniem ze służby (odwołanie – k. 2 – 5).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 9 – 10).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. C. był funkcjonariuszem celnym w Izbie Administracji Skarbowej w S.. Jego stosunek służbowy ustał z dniem 31 sierpnia 2017 r.

Niesporne

R. C. w okresie od dnia 1 września 2017 r. nie podlegał i nie był zgłoszony do ubezpieczenia chorobowego.

Niesporne

R. C. nieprzerwanie od dnia 10 kwietnia 2017 r. do dnia 29 września 2017 r. był niezdolny do pracy.

Niesporne, a nadto dowód: zaświadczenia lekarskie (...) k. 15 – 20, zaświadczenie lekarskie (...) k. 3 akt rentowych

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Istota sprawy sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy R. C. przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy po zwolnieniu ze służby od 1 września 2017 r. do 29 września 2017 r.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1368, zwanej dalej ustawą zasiłkową) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Zgodnie zaś z art. 7 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała: nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego lub nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wylegania jest dłuższy niż 14 dni, lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby.

Odmawiając R. C. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 września 2017 r. do 29 września 2017 r. organ rentowy wskazał, iż nie zachodzi przesłanka wymieniona w art. 7 ustawy zasiłkowej, a mianowicie R. C. w okresie pełnienia służby w Izbie Celnej w S. nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu, a zatem nie ma on prawa do zasiłku chorobowego.

Organ rentowy, oceniając podleganie ubezpieczeniu funkcjonariusza służby celnej, a także skutki tego stanu, oparł się na prostej wykładni językowej przepisu art. 6 ust. 1 pkt 18 w związku z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity – Dz. U. z 2017 r., poz. 1778, zwana dalej ustawą systemową), co jednak nie było w tym przypadku uprawnione.

Kwestia podlegania ubezpieczeniu chorobowemu przez funkcjonariuszy celnych tymczasem nie została jasno unormowana, tak aby można było użyć jedynie wykładni językowej. Przepis art. 11 ust. 1 i 2 ustawy systemowej interpretowany jako zawierający zamknięty katalog osób podlegających ubezpieczeniu chorobowemu, nie wymienia celników wśród osób podlegających obligatoryjnie lub fakultatywnie (na swój wniosek) ubezpieczeniu chorobowemu. Zaś z art. 13 pkt 12 ustawy systemowej wynika, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają funkcjonariusze Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby. Dosłowne zatem odczytywanie treści tego ostatniego przepisu prowadziło do uznania, że celnicy podlegają jednak obligatoryjnie również ubezpieczeniu chorobowemu.

Sporne w niniejszym procesie zagadnienie było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego. W trafnym i wyczerpująco uzasadnionym wyroku z dnia 18 października 2013 r. (I UK 125/13, Legalis nr 1024850) wskazano, że ocena przysługiwania funkcjonariuszowi Służby Celnej (obecnie I. Administracji Celnej) prawa do zasiłku chorobowego po zwolnieniu ze służby powinna być dokonywana z uwzględnieniem zasady równego traktowania ubezpieczonych (art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 2a, 11 i 13 pkt 12 ustawy systemowej). Ponieważ zasiłek chorobowy wypłacany po ustaniu ubezpieczenia jest to świadczenie o charakterze wyjątkowym, udzielanym po ustaniu okresu ubezpieczenia i bez ekwiwalentu w składce na ubezpieczenie chorobowe, przysługujące z tytułu spełnienia się ryzyka określonego ogólnie jako „niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia” – należałoby rozważyć, czy dopuszczalna jest taka wykładnia art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy systemowej, iż funkcjonariusz Służby Celnej (obecnie I. Administracji Skarbowej) może nabyć prawo do zasiłku chorobowego po zakończeniu służby, jeżeli niezdolność do jej wykonywania powstała przed jej zakończeniem, nie doszło do przekroczenia okresu zasiłkowego wymienionego w art. 8 ustawy zasiłkowej i nie wystąpiły okoliczności negatywne – opisane w art. 12 – 17 ustawy zasiłkowej. Zawarte w art. 13 pkt 12 ustawy systemowej *expressis verbis* zdanie, że „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze Służby Celnej (obecnie I. Administracji Skarbowej) od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby mogłoby implikować taką wykładnię teleologiczną przepisów art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy systemowej, że celem ustawodawcy nie było pozbawienie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy zasiłkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2013 r., I UK 125/13, Legalis nr 1024850).

Mimo jednoznacznej treści przepisu art. 13 pkt 12 ustawy systemowej, należałoby jednak pominąć stosowaną najczęściej wykładnię językową, natomiast prymat należałoby w tym przypadku przyznać wykładni systemowej. Z drugiej strony - gdyby ustawodawca chciał uregulować tylko okresy podlegania ubezpieczeniu, z łatwością mógł to uczynić, zdaniu pierwszemu art. 13 nadając treść: „Ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, w zakresie określonym w art. 6, art. 11 oraz art. 12 ustawy, podlegają osoby fizyczne w następujących

okresach...” Ponieważ tak się nie stało, nakazuje to rozważenie, czy ustawodawca kierował się zamiarem osiągnięcia innego celu.

W ramach badania tego celu należy uwzględnić szczególne unormowanie sytuacji ubezpieczeniowej funkcjonariuszy celnych, które umożliwia porównanie ich sytuacji prawnej do pozostałych osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu. Niewymienienie celników w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy systemowej jest konsekwencją obowiązującego w spornym okresie art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. Nr 168, poz. 1323 ze zm.), zgodnie z którym w przypadku urlopu lub choroby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne należne na zajmowanym stanowisku służbowym. Natomiast stosownie do ust. 2 i 3 tego artykułu - przepis ust. 1 stosuje się także w razie niemożności wykonywania służby z innych przyczyn uprawniających do świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez okres określony w tych przepisach. W razie niezdolności do służby z powodu choroby spowodowanej wypadkiem przy pełnieniu służby lub chorobą zawodową funkcjonariusz zachowuje prawo do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego z tytułu wypadków przy pełnieniu służby i chorób zawodowych, przez okres określony w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego.

W przedstawionym aspekcie w ustawie o Służbie Celnej unormowano więc uprawnienia celników związane z niezdolnością do pracy na skutek choroby - zasadniczo w sposób bardziej korzystny w porównaniu do pracowników. Dotyczy to np. długości otrzymywania uposażenia za okres choroby (w myśl art. 105 pkt 6 ustawy o Służbie Celnej funkcjonariusza można zwolnić ze służby w przypadku nieobecności w służbie z powodu choroby trwającej dłużej niż rok), a także wysokości uposażenia w okresie niezdolności do pracy. Uposażenie to jest finansowane z budżetu Państwa; nie było więc potrzeby odprowadzania składek na ubezpieczenie chorobowe, czego konsekwencją stała się treść art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego zostały przyznane celnikom na takich samych zasadach, jak innym osobom, podlegającym obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym.

Ustawa o Służbie Celnej nie reguluje natomiast sytuacji celnika, który stał się niezdolny do służby, jeżeli niezdolność do pracy z tej przyczyny trwa nadal po zwolnieniu ze służby, a stał się on niezdolny do służby w krótkim okresie przed jej zakończeniem, jak to zdarzyło się w niniejszej sprawie. Pragmatyki służbowe nie powinny regulować kwestii świadczeń z tytułu choroby poniżej standardu, wyznaczonego przez ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Brak unormowania spornej kwestii w ustawie o Służbie Celnej mógł być determinowany poglądem o komplementarnej regulacji zawartej w ustawie zasiłkowej.

Natomiast ratio legis uregulowania z art. 7 ustawy zasiłkowej jest zabezpieczenie materialne pracownika na wypadek czasowej przeszkody w podjęciu nowego zatrudnienia, ujmowane również jako zabezpieczenie pracownika przed utratą zarobków na wypadek przemijających przeszkód w ich zdobywaniu, wywołanych chorobą. Unormowanie to ma więc charakter gwarancyjny, ochronny, zabezpieczający środki utrzymania ubezpieczonego i jego rodziny na czas uniemożliwiający wyszukanie nowego źródła dochodu. Prawo do tego świadczenia dyktowane jest koniecznością ochrony wytworzonej przez chorobę przerwy w pracy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1996 r., II UZP 23/95, OSNAPiUS 1996, nr 24, poz. 376). W przepisie art. 7 ustawy ustawodawca wyróżnił sytuacje nadające się do ochrony ze względów społecznych i uznał, że - poza wypadkami opisanymi w art. 12 oraz 15-16 ustawy - prawa do zasiłku nie można nabyć w okolicznościach opisanych w art. 13, jako niewymagających tej ochrony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01).

W ocenie Sądu dopuszczalna jest taka wykładnia art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, iż funkcjonariusz Służby Celnej może nabyć prawo do zasiłku chorobowego po zakończeniu służby, jeżeli niezdolność do jej wykonywania powstała w okresie przed jej zakończeniem, nie doszło do przekroczenia okresu zasiłkowego wymienionego w art. 8 ustawy zasiłkowej i nie wystąpiły okoliczności negatywne, opisane w art. 12 - 17 ustawy. Dodatkowym argumentem przemawiającym za taką wykładnią jest fakt braku możliwości nawiązania przez chorego celnika nowego stosunku pracy, podjęcia działalności gospodarczej lub otrzymania zasiłku dla bezrobotnych. Zawarte w art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

expressis verbis zdanie, że „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby może implikować taką wykładnię celowościową omawianych przepisów, że celem ustawodawcy nie było pozbawianie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy zasiłkowej. Trudno bowiem mniemać, że sytuacja prawna funkcjonariusza – korzystającego z większej ochrony trwałości stosunku służby i większych przywilejów służbowych, niż zwykły pracownik, miałyby być gorsza po ustaniu stosunku służby w odniesieniu do prawa do zasiłku chorobowego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w przedmiotowej sprawie należy uwzględnić specyficzny charakter stosunku służbowego funkcjonariuszy celnych i uznać, iż wykładnia stosowana wobec tych funkcjonariuszy nie może być surowsza, niż wykładnia dotycząca innych osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu i powinna być dokonana z uwzględnieniem zasad równego traktowania.

R. C. był nieprzerwanie niezdolny do pracy od dnia 10 kwietnia 2017 r. do dnia 29 września 2017 r., a zatem przez 162 dni i nawet jeżeliby doliczyć okres niezdolności do pracy od 23 do 31 marca 2017 r. to cały ten okres nie przekroczyłby maksymalnego okresu zasiłkowego, który wynosi 182 dni. Bezsposornie zatem niezdolność R. C. powstała przed rozwiązaniem stosunku służbowego i trwała nadal po jego zakończeniu. Warto również zaznaczyć, iż wobec odwołującego nie występują negatywne okoliczności, opisane w art. 12 – 17 ustawy zasiłkowej.

W konsekwencji powyższego Sądu uznał, iż odwołujący był uprawniony do zasiłku chorobowego za sporny okres.

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentach, także tych, zgromadzonych w aktach rentowych. Zdaniem Sądu dowody z dokumentów w całości stanowią wiarygodny materiał dowodowy, gdyż ich treść jest jasna i oczywista, nie budzi wątpliwości. Strony ponadto nie kwestionowały treści, ani prawdziwości złożonych dokumentów.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy dał podstawy do podzielenia stanowiska odwołującego się, a co za tym idzie do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił w pkt I wyroku zaskarżone orzeczenie w sposób wskazany w sentencji wyroku.

W pkt II wyroku zawarte zostało orzeczenie o kosztach procesu. Jego podstawą był przepis art. 98 k.p.c. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przegrał proces, stąd winien zwrócić ubezpieczonemu poniesione przez niego koszty, na które składało się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika (180 zł) ustalone w oparciu o stawki określone w § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity - Dz. U. z 2018 r., poz. 265) – w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia odwołania.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

27.02.2018